

платників податків - на етапі прийняття та перевірки документів державним реєстратором, що подаються заявником для реєстрації суб'єкта господарювання.

Для цього потрібно ввести відповідні зміни до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» та інших нормативно-правових документів. Нововведення дадуть змогу поліпшити не лише якість здійснення органами державної фіскальної служби обліку платників податків, а й власне податковий контроль.

Протидія ровику тіньового ринку в

Україні Южека Р.С., студент юридичного факультету ДДУВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін ДДУВС Амбражей О.А.

Тіньова економіка існує у всіх країнах незалежно від соціально-економічного устрою. Нелегальний ринок має таку саму структуру, що й легальний (законний). Тема легального та нелегального ринку стала предметом дослідження багатьох вчених, таких як А. Курно, А. Дайсі, А. Есмен, К. Гербер, П. Лабанд, значний внесок щодо змісту тіньової економіки та детінізації економічної діяльності зробили українські вчені І. Мазур, З. Варналій, Н. Краус та інші, але й досі проблема загрози поширення тіньового ринку є актуальною.

Важливе значення для функціонування економічної системи України має принцип розбудови ринкової економіки. Дане положення не знайшло свого безпосереднього закріплення в Конституції України, але виводиться із її змісту. Конституційні норми, що стосуються економічної системи (зокрема, ст.13-15, 41, 42 та ін.) [1], дають підстави вважати, що українська держава підтримує та розвиває принципи ринкової економіки. Вчений В. Базилевич зазначає, що ринок - це система економічних відносин, пов'язаних з обміном товарів і послуг на основі широкого використання різноманітних форм власності, товарно-грошових і фінансово-кредитних механізмів [2, с. 189]. Із держави, яка безпосередньо керувала народним господарством, за часи Радянського Союзу, Україна поступово перетворюється в регулятора (координатора) економічних відносин. Але, нажаль, розвиток офіційного ринку дав значний поштовх й розвитку тіньового ринку.

Міжнародна практика до тіньової економіки відносить два компоненти: заниження або приховування від обліку доходів від здійснюваної діяльності та доходи від незаконної діяльності. Перший компонент пов'язаний з легальними видами діяльності, доходи від якої приховуються від податкових органів з різних причин. Другий компонент називають нелегальною, підпільною або «чорною» економікою, до таких видів діяльності відносять: наркобізнес, проституцію, рекет та інші види злочинної діяльності. Ця діяльність переважно не створює нової продукції, лише перерозподіляє уже створені доходи. Вважається, що «чорний» ринок виникає внаслідок нездорових потреб окремих людей і намагання інших нажитися на цьому. Несанкціонована діяльність зумовлює розвиток шахрайства, крадіжки, зловживання чиновників владних структур і виникнення мафії [3].

На думку З. Варналія, тіньова економіка містить три блоки: 1) «неформальна економіка» (тобто легальне, але не регламентоване державою виробництво товарів та надання послуг); 2) «підпільна економіка» (незарєєстроване

виробництво офіційно дозволених товарів, ухилення від сплати податків, інших обов'язкових платежів в межах офіційної економіки тощо); 3) «незаконна (злочинна) економіка» (передбачає здійснення заборонених видів діяльності) [4]. На нашу думку, більш серйозну загрозу економіці становлять другий та третій блоки, оскільки вони призводять, в першу чергу, до збитків на державному рівні через недоотримання податків та обов'язкових платежів у випадку «підпільної економіки», та негативних соціально-економічних наслідків несанкціонованої, забороненої законом господарської діяльності, що називають «чорним» ринком у разі здійснення «незаконної економіки».

Запобігання поширення тіньовому ринку дає змогу державі контролювати систему доходів і сплачених податків. Саме тому на державу покладено провідну роль у боротьбі з несанкціонованою діяльністю, форми і методи якої можуть бути різними. Зокрема, на виявлення та протидію «чорним» ринкам спрямована робота правоохоронних органів. Боротьба з тіньовою економікою може бути успішною за умов відсутності товарного дефіциту, монопольних явищ у процесах виробництва, обміну, розподілу і споживання. А також при здійсненні постійних перевірок продукції, що представлена на ринку, для своєчасного виявлення проявів тіньової економіки.

Для боротьби з тіньовою економікою варто запозичити досвід країн ЄС, де діють прозоре податкове, кримінальне та цивільне право; встановлений високий рівень оплати праці державних службовців; висока якість надання державних послуг населенню; ефективний механізм захисту прав і свобод громадян перед посяганнями державних структур; дієвий ринковий механізм та високий рівень конкуренції. Як зазначає З. Варналій: «Саме ці умови, а не жорсткі санкції, є фундаментом для боротьби з тіньовою економікою в будь-якій країні» [4].

Таким чином, протидія тіньовій економічній діяльності в Україні та її легалізації необхідна для того, щоб держава контролювала систему доходів своєї країни. Зі свого ж боку, держава повинна оптимізувати економічний режим, створити умови для свободи підприємницької діяльності, впровадження тільки об'єктивно вимушених обмежень і вимог; здійснювати ревізії, щодо продукції, яка представлена на ринку.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: станом на вересень 2014 р. / Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - 141 с. : [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
2. Базилевич В. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. Базилевича В. - 7-ме видання., стер. - К.: Знання - Прес, 2008. - 719 с.
3. Основи економічної теорії: Підручник / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Климко та ін.; За ред. А. А. Чухна. - К.: Вища шк., 2001. - 606 с.
4. Варналій З.С. Тінізація економіки та шляхи її подолання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Table/ks26112003/012.htm>.